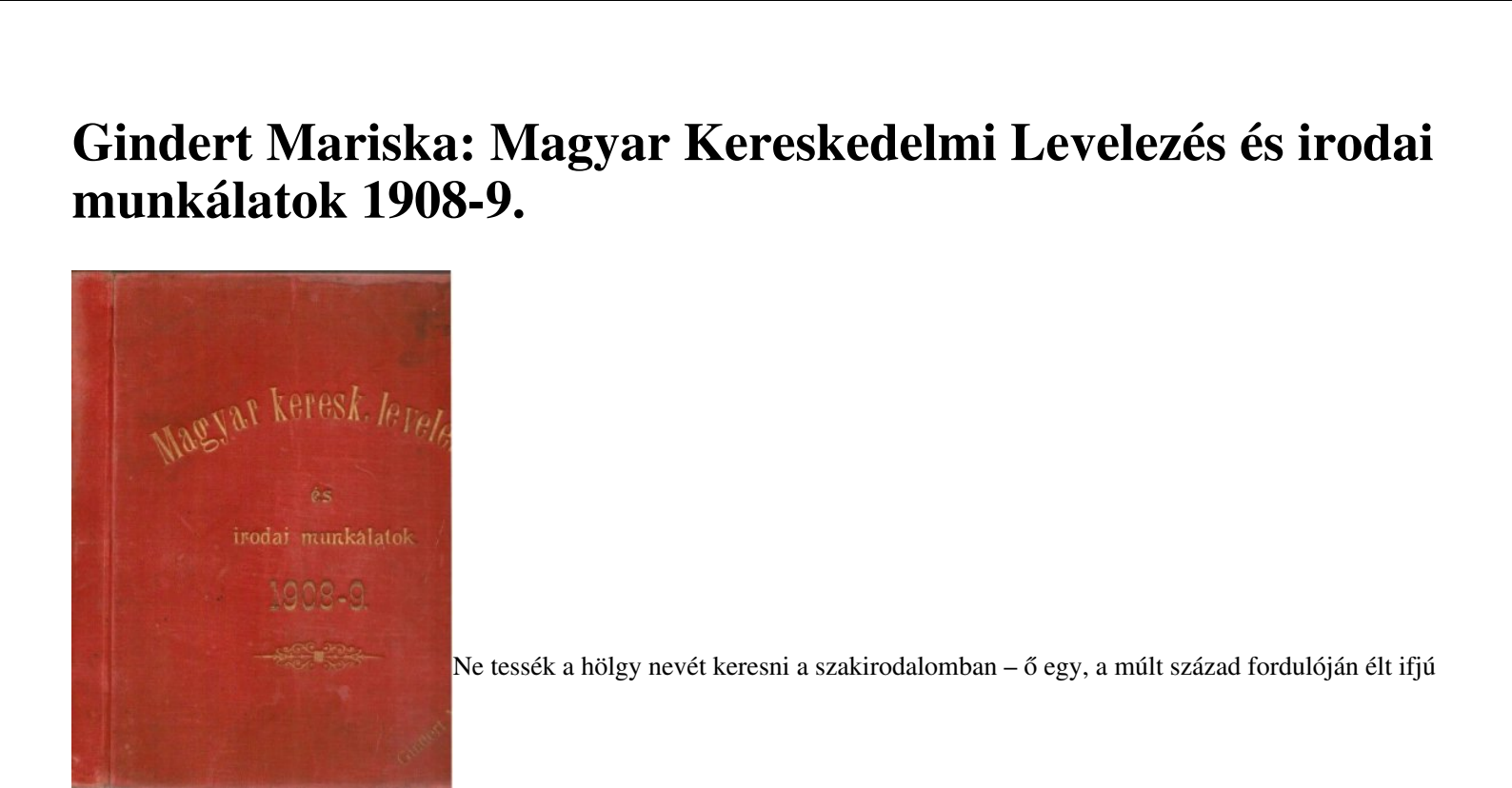

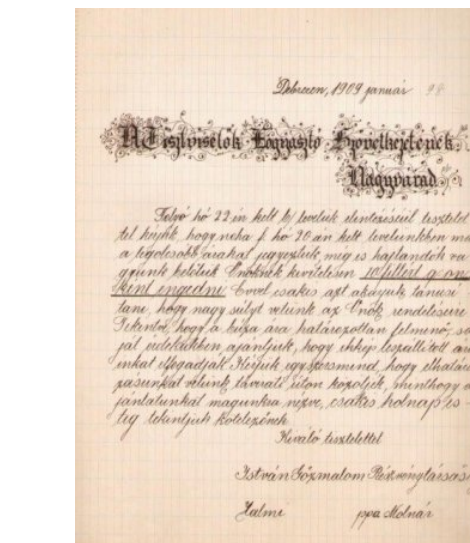

Ne tessék a hölgy nevét keresni a szakirodalomban – ő egy, a múlt század fordulóján élt ifjú

hölgy volt, aki egyszerűen „csak” kereskedelmi levelezést tanult. A könyv pedig egy szép vörös vászonkötésű keményfedeles kb. 200 oldalas vaskos és elég súlyos könyv. Eredetileg franciakockás oldalai üresek voltak, de ebbe írta be Gindert Mariska mártogatós tollal azokat a formaleveleket, amelyek az ő későbbi irodai munkájához szükségesek voltak. Minden oldalon egy-egy gyöngybetűvel írott szépen megfogalmazott levél, amelyek témája átöleli a vállalkozások gazdálkodását - a kereskedelemi ügyletektől, a pénzügyön át, a szállítmányozásig, de az adóügyek és a protokoll-levelek is megtalálhatók benne.

A könyv lapjai eredetileg perforáltak voltak, s ha valamelyik levél nem ütötte meg a mester vagy a szerző magas által elvárt szintet, akkor azt az oldalt kitepték a könyvből. (Meg kell mondani, hogy kitepésre utaló nyom csak igen csekély számban látható.)

S nem említettem akkor még az irományok nevének, címének, esetleg címzettjének kalligrafikus rajzait. Ezidőtájt tombolt a szecesszió – s ennek hatása itt is tetten érhető, mert nagyon szép lányívű, sokszor a természeti motívumok díszítik a lapokat.

S akkor nézzünk bele tartalmilag is az irományokba ...

„Térítvény

Ennek erejével én alulírott kijelentem és kötelezem magamat, hogy mindennemű tartozásomat, amelyet mint a helyben fennállott és törv. bej. Laki Márton cég tulajdonosa vállaltam, és amelyet eddig netán ki nem egyenlítettem volna, cégem, illetőleg cégtulajdonos minőségem törlése után is kívánatra rögtön kifizetem és ezíránt egész vagyonomat lekötöm.

Eperjesen, 1908. évi november 13.

Laki Márton”

Ez az irat számomra azért is volt izgalmas, mert sokat elárul az akkori vállalkozói morálról. Természetes dolog volt, hogy egy vállalkozó a vállalkozása tartozásaiért a saját vagyonával is helyt állt.

De nézzünk bele a kereskedelmi levelekbe:

„Debrecen, 1909. január 30.

A Tisztviselők Fogyasztó Szövetkezetének - Nagyvárad

Folyó hó 22-én kelt b. levelük elintéséül tisztelettel kérjük, hogy noha f. hó 20-án kelt levelünkben már a legolcsóbb árakat jegyeztük, még is hajlandók vagyunk belőlük Önöknek kivételesen 10 fillért g-onként engedni. Evvel csakis azt akarjuk tanúsítani, hogy nagy súlyt vetünk az Önök rendelkezéseire.

Tekintve, hogy a búza ára határozottan felmenő, saját érdekükben ajánljuk, hogy ekképp leszállított árainkat elfogadják. Kérjük egyszersmind, hogy elhatározásukat velünk távirati úton közöljék, minthogy ajánlatunkat magunkra nézve, csakis holnap estig tekintjük kötelezőnek.

Kiváló tisztelettel

István Gőzmalom Részvénytárs.”

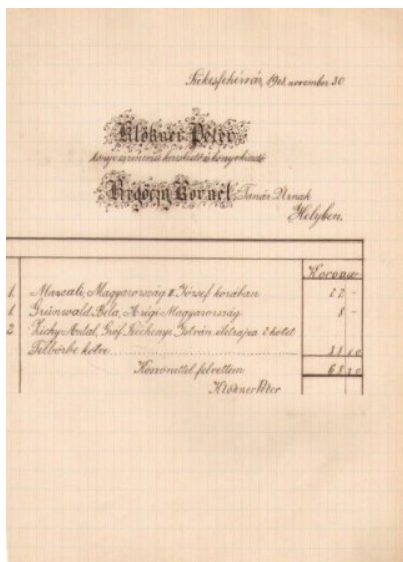
Lám-lám - annak ellenére, hogy nem volt akkor még internet - a sürgöny által nagyon rövid határidővel is meg tudtak a felek állapodni. A levél minden cirkalmassága ellenére világosan rögzíti a felek ügyletre vonatkozó álláspontját. S a későbbi, e tárgyban kelt levelek egyike már a végleges megállapodást rögzíti:

„Szolgáltatandó a debreceni vasúti állomásról f. évi december hó végéig az Önök felmondása szerinti tételekben és teljes vagon rakományokban. Fizetendő Debrecenben a faktúra keltétől számított 14 napon belül 1 ½ % skontóval.

Per esetén a Budapesti Árú- és Értéktőzsde választott bírósága véglegesen dönt.”

Bizony, már akkor is használták a skontót.

Azt hiszem, hogy az aláírásban és a levélben szerepeltetett tisztelet tényleg tisztelet volt, s nem csak megszokott frázis.

S végezetül – nem maradhat ki e kis kortörténeti utazásból a váltó. Az adós és hitelező

közötti negédes viszonyt jól szemlélteti a következő levél.

„Kós Árpád Úrnak – Eger

Bátorkodom szívességéhez fordulni és tisztelettel kérem, hogy az e sorokhoz mellékelt váltót

K 2,360.- Hemze Mátyásra, ott,

az intézményezettnek bemutatni, elfogadását kérni és az elfogadott váltót hozzám visszaküldeni szíveskedjék.

Fogadja előre is őszinte köszönetem nyilvánítását és készséges szolgálataim felajánlását.

Szíves üdvözléssel és tisztelettel

Nyári József”

S a válasz:

„Nyári József – Miskolcz

A f. hó 2-án kelt b. levelével kapott váltót

K 2,360.- Hemze Mátyásra, itt,

vittem az intézményezettnek elfogadás végett bemutatni, ő azonban az elfogadást mindenféle ürügy alatt megtagadta. Ennek következtében szabályszerű óvást vetettem fel. Az óvás levelet, valamint az óvatott váltó e sorokhoz csatolva küldöm és tisztelettel kérem Önt, hogy az óvás felvétele körül felmerült

K 9.70 költségemet alkalmas módon visszatéríteni szíveskedjék.

Kiváló tisztelettel

Kós Árpád”

Annak ellenére, hogy a váltó még ma is egy működő intézmény, bizony sok vállalkozás igen nagy gondban lenne akkor, ha kapna egy váltót. Vajon mit is kell ezzel tenni? No ilyenkor talán még jól jöhet **Gindert Mariska** 1908-9-ről való könyve: **Magyar kereskedelmi levelezés és irodai munkálatok.**